

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Εξώφυλλο: Έργο της κεραμίστριας Μαίρης Χατζηνικολή.

Το τεύχος αυτό των Κεραμικών Χρονικών είναι αφιερωμένο στην κεραμίστρια Μαίρη Χατζηνικολή που είναι απο τα ιδρυτικά μέλη του Συνεταιρισμού μας.

Μέσα απο το κείμενο του γλύπτη Χαράλαμπου Δαραδήμου, που συνοδεύει την παρουσίαση, γίνεται προσέγγιση του έργου της, μέσα από τις εντυπωσιακές εικαστικές ικανότητές της και τις έρευνές της πάνω στη δύσκολη τέχνη του πηλού και της φωτιάς.

Ο Συνεταιρισμός με το χαρισμένο τεύχος του περιοδικού του στο μέλος του Μαίρη Χατζηνικολή, τιμά την κεραμίστρια που λαμπρίνει με το έργο της την ελληνική κεραμική τέχνη.

“Κεραμικά Χρονικά”.Ιδιοκτησία: **Συνεταιρισμός Κεραμιστών και Αγγειοπλαστών Αμαρουσίου**. Γραφεία: Κηφισίας 207, Μαρούσι Αττικής, τηλ. 80.25.332 - 80.21.673. Αρχισυντάκτης: **Ιωάννης Ιωάννου** * Εκτύπωση: **Χ. Γκουζέλος** τηλ. 32.35.375. * **Συνδρομές**: Ιδιωτών ετήσια 1500 δρχ., Οργανισμών - Εταιριών Ο.Ε. 2.000 δρχ., Εταιριών Ε.Π.Ε. και Α.Ε. 3.000 δρχ., Ν.Π.Δ.Δ.-Πρεσβιών 4.500 δρχ., Εξωτερικού 30 δολ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνεταιρισμού Κεραμιστών και Αγγειοπλαστών Αμαρουσίου: **Σταύρος Πανταχός**, Πρόεδρος-Εκδότης, Λ. Κυθηρίων 27, Αλιμος. **Ι. Ιωάννου**, Αντιπρόεδρος. **Άγης Δάνος**, Γεν. Γραμματέας. **Θεμιστοκλής Τούντας**, Ταμίας. **Γεωργούλης Γεώργιος**, Μέλος. * Η διεύθυνση συντάξεως επιφυλάσσεται για τη γλωσσική ομοιογένεια της ύλης του περιοδικού και για τη συντακτική ορθότητα όλων ανεξαιρέτα των δημοσιευμάτων*Το περιοδικό επιστρέφει ύλη δημοσιευμένη ή όχι με την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος θα την παραλαβαίνει από το γραφείο της σύνταξης * **Συνδρομές - εμβάσματα - αλληλογραφία: “Κεραμικά Χρονικά”, Κηφισίας 207, Μαρούσι Αττικής 151 24** * **Συνδρομές** φιλίας 5.000 δρχ.

ΜΑΙΡΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

35 ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

αναφορά στο έργο της

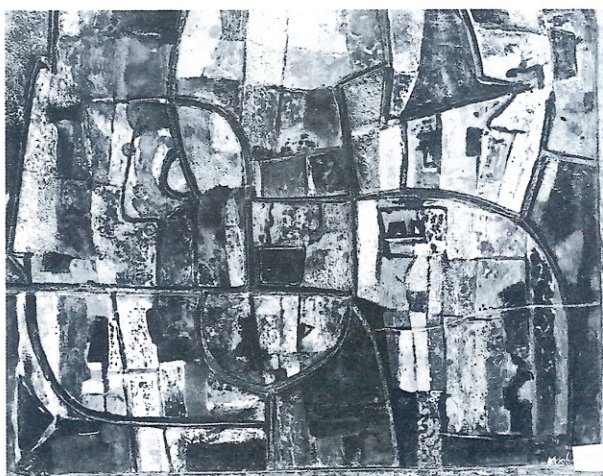
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΔΑΡΑΔΗΜΟΣ

Γράφοντας για το έργο της Μαίρης Χατζηνικολή και παρά την πρόθεση μιας γενικής θεώρησης δεν γίνεται παρά να επιστρέφουν οι μνήμες γεμάτες από γεγονότα και εμπειρίες, στιγμές αγωνίας και ώρες προβληματισμού που μοιράστηκα μαζί της για τη δουλειά για την τέχνη για τον άνθρωπο. Έτσι σκόρπια, απροσδόκητα μα και σαρωτικά επιστρέφουν 25 χρόνια μιας φιλίας και συνεργασίας που αντέχει στο χρόνο γιατί γεννήθηκε και αναπύχθηκε πάνω στις ίδιες αρχές και αξίες. Ο σεβασμός στη φύση και στον άνθρωπο, η κοινωνική λειτουργία της τέχνης και του καλλιτέχνη, η αποκατάσταση και η ανάπτυξη αυτής της λειτουργίας, ο ρόλος και οι προσανατολισμοί της ίδιας της τέχνης. Αρχές και αξίες που δεν παρέμειναν ιδεατός λόγος αλλά μορφοποιούνται, γονιμοποιούνται και δοκιμάζονται καθημερινά στην πράξη.

Είχα την τύχη, από το 1969 μέχρι σήμερα, να γνωρίζω το έργο της από κοντά, την ώρα της δημιουργίας του, δουλεύοντας μαζί της για κάποια χρόνια κι αργότερα. Μια γνώση εσωτερική, της απόπειρας, του πειραματισμού, του προβληματισμού, του ευτυχούς αποτελέσματος.

"Πόλη" 1958 ακρυλικά σε μουσαμά 1.00 X 0.80

"Πόλη" 1960 πηλός με υαλώματα 0.75 X 1.00

Γράφοντας με την ασφάλεια αυτής της γνώσης, προτίμησα να σταθώ ιδιαίτερα σε μια περιβάλλουσα στοιχείων που διαμορφώνεται και διαμορφώνει στάσεις ζωής και καλλιτεχνικής έκφρασης. Περιβάλλουσα που τροφοδοτεί και τροφοδοτείται από τη δημιουργία του έργου της και που το έργο, τελικά, ως ξεχωριστό αντικείμενο, μπορεί να προκαλέσει την ανάδυσή της στον άνθρωπο που θα επικοινωνήσει μαζί του.

Η Μαίρη Χατζηνικολή ξεκίνησε σαν ζωγράφος. Η σχέση της με την κεραμεική συστηματοποιείται και αναπτύσσεται από τα χρόνια των σχετικών σπουδών της στην Ιταλία. Αποδείχθηκε μια σχέση καθοριστικής σημασίας για την ίδια και το έργο της αφού, σταδιακά, εγκαταλείπει τη ζωγραφική στο τελάρο και επικεντρώνει τη δημιουργική της δραστηριότητα, για 25 περίπου χρόνια, αποκλειστικά στο χώρο της κεραμικής.

Το πέρασμα από τη ζωγραφική του τελάρου στην κεραμική δεν ήταν συμπτωματικό γεγονός. Δεν οφείλεται απλά σε μια διάθεση αλλαγής, μια δοκιμή σε κάτι διαφορετικό και ό,τι προκύψει. Ήδη, στα τελευταία έργα ζωγραφικής της εκείνης της περιόδου (1965) υπάρχει έντονα το στοιχείο της κατασκευαστικής αντίληψης που αργά ή γρήγορα θ' αναζητούσε διέξοδο στον τρισδιάστατο χώρο.

Το ποικιλόμορφο πεδίο με τις πολλαπλές δυνατότητες της κεραμικής τέχνης, λειτούργησε ως ο χώρος για τη δυναμική έκφραση αυτού του κατασκευαστικού στοιχείου και όχι μόνο. Χωρίς ν' αγνοούμε τη γοητεία που ασκεί ο μετασχηματισμός της ύλης δια μέσου της φωτιάς, ο έλεγχος, η οδήγηση αλλά και το απρόσμενο αυτού του μετασχηματισμού, η Μαίρη Χατζηνικολή βρίσκει στην κεραμική τον «τόπο» συνλειτουργίας ζωγραφικών, γλυπτικών και κατασκευαστικών αντιμετωπίσεων, αλλά και τη δυνατότητα ανάπτυξης δρόμων για την κοινωνική λειτουργία του καλλιτεχνικού της έργου. Ζωγραφικές αναπτύξεις σε κεραμικό πλακάκι που θα ενταχθούν σε κτίρια, έργα γλυπτικού και κατασκευαστικού χαρακτήρα καθώς και παραγωγή πολλαπλών γλυπτών και αντικειμένων με κάποια χρησιμότητα, θα αποτελέσουν, έτσι επιγραμματικά αναφερμένα, τις περιοχές που θα ξετυλίξει

"Φόρμα" 1961
πηλός με μπαντανάδες και υαλώματα ύψος 0.80

"Φόρμα" 1960
πηλός με υαλώματα ύψος 0.65

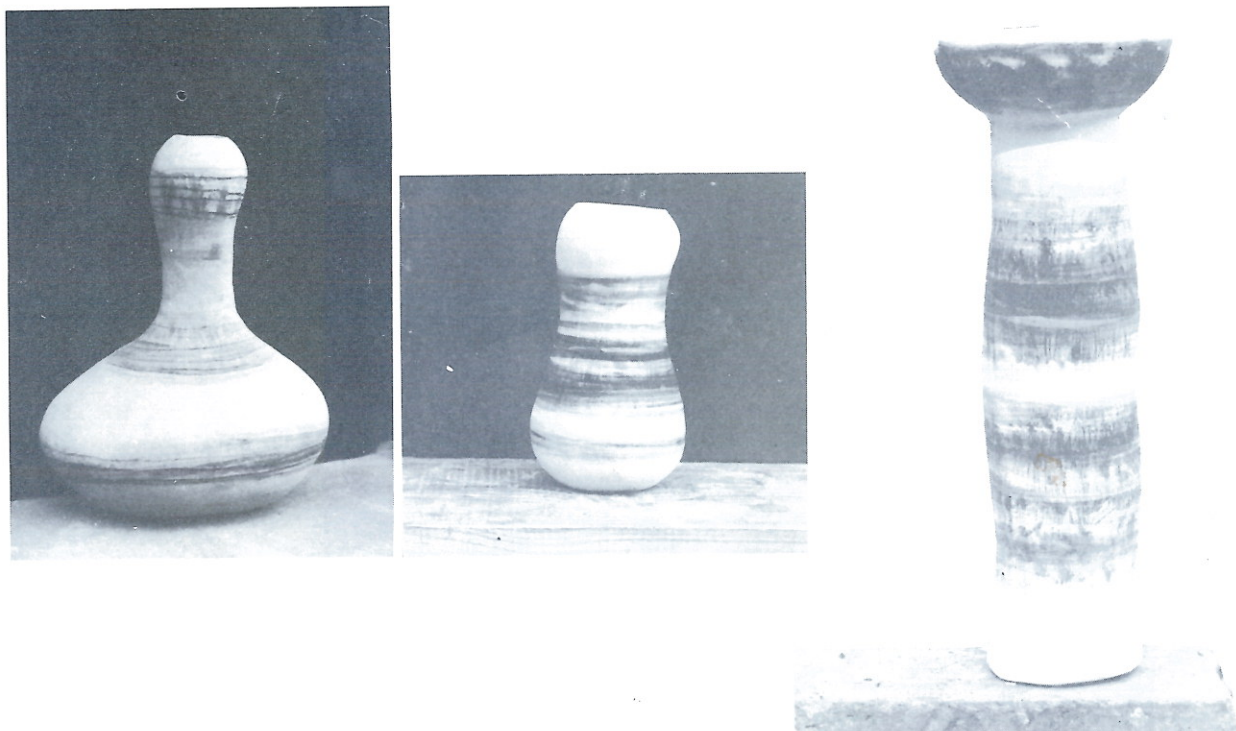
μορφοποιητικά, αισθήσεις και συναισθήματα, προβληματισμούς και απόψεις, βιώματα, σε τελευταία ανάλυση, φιλοσοφία, ιδεολογία και στάσεις ζωής.

Ο συνδυασμός φερόντων και φερομένων σχεδιασμών, βασικό γνώρισμα της κεραμικής στα τρισδιάστατα έργα, αποτελεί το συνθετότερο πεδίο στο οποίο θα κινηθεί και θα δώσει πραγματικά καινοτόμες λύσεις. Η επιφάνεια των γλυπτικών έργων, τα δομικά στοιχεία μιας κατασκευής, η επιφάνεια των καλλιτεχνικών αντικειμένων, φορείς κύρια φερομένων σχεδιασμών, αξιοποιούνται ως συνλειτουργούντα στοιχεία-μέρη του όλου τρισδιάστατου έργου και όχι απλά ως έδαφος που θα φέρει κάποιο διάκοσμο. Και από αυτή την άποψη, που προσδιορίζει λειτουργία συνθετότερη και δυναμική (γιατί ποτέ δεν έπαψε να σχεδιάζει και να κρατά χρωματικές σημειώσεις στο χαρτί), η σταδιακή εγκατάλειψη της ζωγραφικής στο τελάρο κάθε άλλο παρά σήμαινε και εγκατάλειψη, γενικά, της ζωγραφικής.

Σημαντικό ρόλο στις νέες της κατευθύνσεις κατέχει το υλικό. Αυτή την πρώτη ύλη που προέρχεται από τη γη και ξαναπερνάει, μέσ' απ' τα χέρια του ανθρώπου, τη δοκιμασία της φωτιάς, την δέχεται σαν ένα μέρος της φύσης που θα μεταπλασθεί. Αυτή η γνώση και αποδοχή ερμηνεύουν, ως ένα βαθμό, και την αγάπη της για τα ορυκτά και τα πετρώματα που, από κάποια φάση και μετά, θα χρησιμοποιηθούν συνθετικά στην παρουσίαση ορισμένων έργων της, ενώ τα ίδια τα έργα θα πάρουν κάτι από τα γνωρίσματα και το γίνεσθαι της προέλευσής τους. Αυτά που προήλθαν από μια

“Φόρμα” 1962 πηλός, μπαντανάδες και υαλώματα ύψος 1.00

Κεραμικά αντικείμενα χωρίς συγκεκριμένη χρήση.
Διάφωτη μάζα, από το 1966 μέχρι σήμερα.

«πλανητική κεραμική διαδικασία» θα συντεθούν και θα τροφοδοτήσουν μια νέα υλοποίηση, τώρα όμως σε καλλιτεχνικό έργο που εκφράζει την αγωνιστική στάση ζωής των ανθρώπων (κύκλος «Παλαιστήνιοι»).

Η φύση και ο άνθρωπος υπάρχουν ως μια ολότητα και δεν εξαντλούνται στις εξωτερικές μορφές. Η διερεύνηση του «είναι» και του «γίνεσθαι» της προέλευσης, την οδηγεί στη διαμόρφωση δημιουργικών σχέσεων με τα υλικά και τις τεχνικές διαδικασίες. Χρησιμοποιεί τα υλικά ως στοιχεία δυναμικά, ανάγοντας τις ιδιότητες και συμπεριφορές τους σε τελεστές, μερικές φορές σε οριακό βαθμό, της καλλιτεχνικής διαδικασίας. Αξιοποιεί αυτά που προσφέρονται έτοιμα, παράλληλα όμως δημιουργεί τις δικές της υλικές ενώσεις με ιδιότητες που θα υπηρετήσουν τις βαθύτερες εκφραστικές καλλιτεχνικές ανάγκες. Έτσι και σαν ερευνήτρια-εφευρέτρια, θα πραγματοποιήσει τομές που θα φέρουν στο φως νέα υλικά και τεχνικές, νέες αισθήσεις στην κεραμική.

Η, πραγματικά, σε γενετικό πεδίο, χρήση των υλικών στη σύνθεση φερόντων και φερόμενων σχεδιασμών φτάνει ώστε αυτή η αίσθηση της επιφάνειας, που σκεπάζεται από κάποιο χρώμα στον όποιο σχεδιασμό να υποχωρεί, αφού υλικός φορέας και επικάλυψη γίνονται ένα. Ο φερόμενος σχεδιασμός είναι σαν να προέρχεται από τον φέροντα, συχνά είναι ο ίδιος ο φέρων που έχει θέση φερόμενου.

Η πρώτη φάση της δουλειάς της στο χώρο της κεραμικής περιλαμβάνει μεγάλα πανώ με υαλώματα και άλλες μάζες και γλυπτά αφαιρετικού χαρακτήρα με φερόμενους σχεδιασμούς που είτε κατευθύνονται στην διαμόρφωση μιας ενιαίας υφής, είτε αποτελούν σχηματισμούς που δεν ακολουθούν πιστά την κατασκευασμένη φόρμα. Η ενιαία επιφάνεια του γλυπτού διαιρείται σε επιμέρους σχήματα αποδίδοντας «συνηχήσεις» όγκου και επιπέδου. Ήδη, από αυτή τη φάση, διακρίνονται δύο τάσεις. Η μια που συγχωνεύει τον υλικό φορέα με τα φερόμενα χοντρά υαλώματα

ή τους χρωματιστούς μπαντανάδες εξαφανίζοντας έτσι την αίσθηση μιας μάζας που έχει επικαλυφθεί και η άλλη που αναδεικνύει τον φερόμενο σχεδιασμό ως συνθετικά αντίθετο με τον φέροντα.

Θα μπορούσα να χαρακτηρίσω ως δεύτερη φάση-σταθμό την στροφή της προς το αντικείμενο χρήσης. Είναι η εποχή που εντείνει τις έρευνες στο πεδίο των υλικών προς τις υαλοποιημένες μάζες. Δημιουργεί υλικό που υαλοποιείται σε χαμηλή θερμοκρασία, επιτρέποντας έτσι χρωματισμούς με ορισμένα οξείδια που σε υψηλότερες θερμοκρασίες τήκονται. Απορροφά και αντανακλά απαλά το φως και όταν αυτό ενταθεί αποκαλύπτει μια θαμπή διαφάνεια. Όταν δονείται, σε ορισμένες φόρμες, παράγει έναν βαθύ και διαρκή ήχο που σταλάζει με μια αίσθηση απόμακρου. Ηχογόνα πηγή που την μεταχειρίστηκα σε μουσικές μου συνθέσεις εκείνου του καιρού και αργότερα.

Είναι ένα υλικό που η Μαίρη Χατζηνικολή έζησε, βασανίστηκε, ονειρεύτηκε και ευτύχησε μαζί του για πολλά χρόνια. Σ' αυτό θα αναπτύξει την παραγωγή αντικειμένων, ανοίγοντας νέους δρόμους σε αντιλήψεις και πρακτικές που επικρατούσαν στο χώρο αυτό εκείνη την εποχή.

Πρόκειται για έργα καλλιτεχνικά που μπορούν να λειτουργήσουν και σαν χρηστικά αντικείμενα. Η μορφή, όμως, που υποβάλλει ή και επιβάλλει η χρηστικότητα έρχεται σε δεύτερη μοίρα ή και αγνοείται μπροστά στην ανάγκη της καλλιτεχνικής έκφρασης, στην δημιουργία καλλιτεχνικού έργου.

"Σύνθεση-Μυκίνες" 1972 υαλοποιημένες μάζες μήκος 0.75

Η ύπαρξη και εξωκαλλιτεχνικής χρηστικής δυνατότητας, χωρίς μάλιστα να είναι επακριβώς προσδιορισμένη, άνοιξε μια δίοδο κυκλοφορίας και επικοινωνίας του έργου προς τον κόσμο. Είναι μια αντίστροφη πορεία από αυτήν που η μορφή του αντικειμένου στηρίζεται πρωταρχικά στη συγκεκριμένη χρήση.

Η σειρά αυτών των καλλιτεχνικών της αντικειμένων χαρακτηρίζεται, στο πεδίο της φόρμας, από μια ασύμμετρη κυκλικότητα. Η φόρμα αναπτύσσεται κυκλικά προς τα πάνω, με εντάσεις και μειώσεις των διαμέτρων, χωρίς τη συμμετρικότητα του τροχού. Ακόμα υπάρχει μια διάχυτη ελαφρότητα, λες κι ο αέρας συμπκνώθηκε σε τοίχωμα, σε μεμβράνη που χωρίζει τον μέσα και τον έξω χώρο. Αυτή η δομή προσφέρει τη συνεχή, ατέρμονη επιφάνεια που, στο πεδίο του φερόμενου σχεδιασμού, θα επιτρέψει τη γέννηση ενός ρυθμού από χρωματικές ατμοσφαιρικές ζώνες. Από το χρώμα που απλώνεται κι απορροφιάται με πυκνώσεις και αποπυκνώσεις, αναδύεται μια αίσθηση τοπίου με μακρινούς ορίζοντες. Έτσι, το τελικό αποτέλεσμα απομακρύνεται από κάθε υποψία τυπικού γραμμικού διάκοσμου.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι αυτή η λύση, ως διαδικασία και αποτέλεσμα, απλοποιεί την πολλαπλή παραγωγή του χειροποίητου αντικειμένου και εξασφαλίζει, απαιτώντας δημιουργική ολοκλήρωση για το καθένα, τη μοναδικότητα. Ακόμα περισσότερο, δίνει τη δυνατότητα για ποικιλία ιδιαίτερων

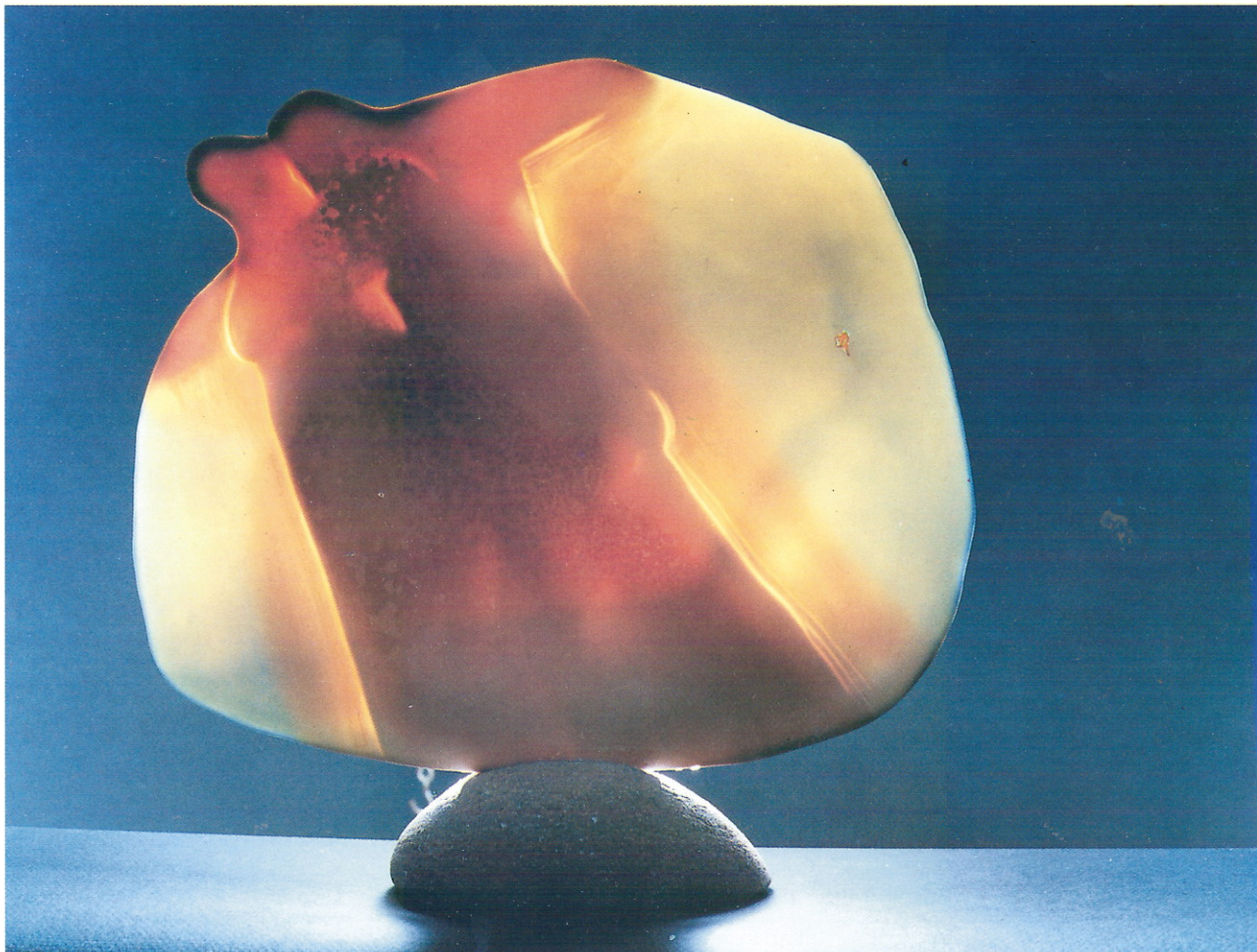
“Φιγούρα” 1975 πηλός ύψος 0.95

“Άγγελος” 1990 διάφωτη ανάγλυφη πορσελάνη ύψος 0.30

“Θαλάσσιο” 1992 διάφωτη χαρακτή πορσελάνη μήκος 0.60

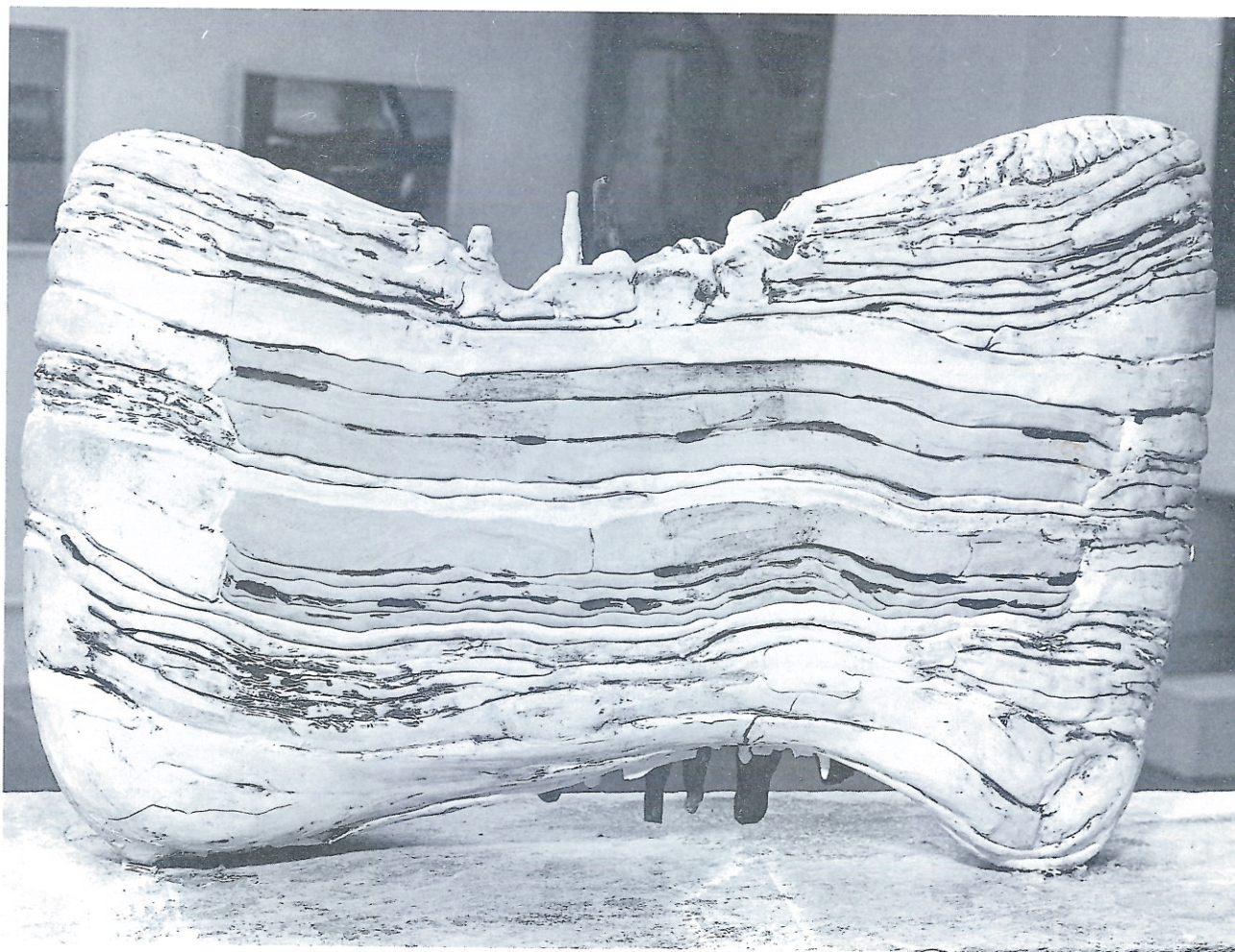
“Φυγή” 1989 διάφωτη χαρακτή πορσελάνη ύψος 0.35

“Φίλες” 1990 διάφωτη χαρακτή πορσελάνη μήκος 0.60

“Πλάτη” 1991 διάφωτη χαρακτή πορσελάνη ύψος 0.60

"Σύνθεση-Μυκίνες" 1972 υαλοποιημένες μάζες μήκος 0.75

εκφράσεων από άλλους, μέσα στον ίδιο ρυθμό και πνεύμα. Είναι μια διάσταση συλλογικότητας, είχα την τύχη αυτής της εμπειρίας, με πολλές προεκτάσεις. Αυτή συνολικά η διαδικασία, του ταυτόχρονα ίδιου και διαφορετικού, διαμορφώνεται σε γενική στάση απέναντι στην παραγωγή και επαναλαμβάνεται με ποικιλίες λύσεων σε μετέπειτα κύκλους έργων της.

Τρίτη φάση-σταθμός: «Μυκίνες». Οι χρωματικές οριζόντιες ζώνες της δεύτερης φάσης-σταθμού, αποκτούν υλικότητα. Δημιουργεί έργα με ορατά τα στοιχεία και τον τρόπο κατασκευής. Το παραδοσιακό «μακαρόνι» γίνεται δομικό στοιχείο κρατώντας τη μορφή του και η χρωματική του διαφοροποίηση, όταν συμβαίνει, του προσδίδει χαρακτήρα φέροντα, με θέση φερόμενου, σχεδιασμού. Λεπτές, οριζόντιες, γραμμικές σκιάσεις προκύπτουν από την κατασκευή, ρυτιδώνουν την επιφάνεια και ενδυναμώνουν την ιδιόρρυθμη αίσθηση τοπίου πολλαπλών θεάσεων που «κλείνεται» στα όρια της κατασκευής. Ο προσδιορισμός του πάνω και του κάτω σε αντιστροφή (πόλοι, βόρειος και νότιος), τα μέτωπα από την κατακόρυφη ανάπτυξη των οριζοντίων και η μείωση της τρίτης διάστασης (τομή εγκάτων της γης), η διαμόρφωση εδάφους στο επάνω μέρος και οι υπαινιγμοί ζωντανής παρουσίας (άνθρωποι), προσδίδουν στα έργα, που παρά τον κατασκευαστικό τους χαρακτήρα αποπνέουν μια υπόκωφη ογκηρότητα, πλανητική διάσταση.

«Παλαιστήνιοι» και «Νησιά»: Με τις «Μυκίνες» άγγιξε και άνοιξε τον πλανήτη. Θ' ακολουθήσει

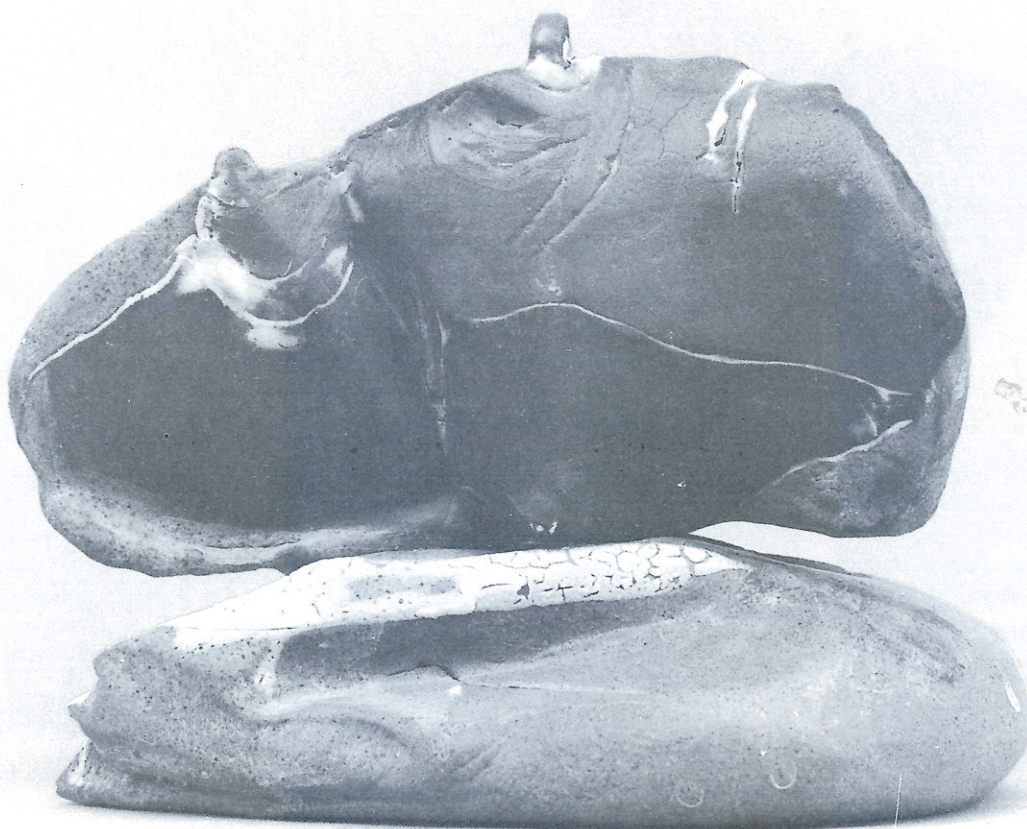

"Παλαιστήνιοι" 1978 υαλοποιημένη μάζα ύψος 0.30

έρευνα και έργα μικρών διαστάσεων με έντονο γλυπτικό χαρακτήρα. Το «άνοιγμα του πλανήτη» θα φέρει αισθήσεις από το βάρος και το συμπαγές των πετρωμάτων και των ορυκτών. Χρωματισμοί της γης, θαμπές λάμψεις μετάλλων και κάπου κάπου σπιθισμοί λευκού, έντονου χρώματος και γυαλιού. Κι εκείνη η μικρή ζωντανή παρουσία μεγεθύνεται, κλείνει τον τόπο μέσα της και προβάλλει σαν συμπαγής μάζα ανθρώπων που αντιστέκεται. Είναι το δεύτερο βήμα επιστροφής στην ανθρώπινη μορφή που θα ολοκληρωθεί σε δυο κατευθύνσεις. Η μια, με μεγάλα γλυπτά και υφή της πρώτης φάσης και η άλλη με σχεδόν επίπεδες αναπτύξεις ατμοσφαιρικού χαρακτήρα («Διάφωτα»). Και οι δυο θα τροφοδοτηθούν από στοιχεία του ενδιάμεσου κύκλου των «Νησιών» και του κύκλου μικρών γλυπτών, η του προκύπτουν από σχεδόν χειρονομιακού χαρακτήρα αντιμετώπιση της πρώτης ύλης και τις μετέπειτα μορφοποιητικές παρεμβάσεις.

Με τα «Νησιά» είναι σαν να επιστρέφει στον πλανήτη. Η θάλασσα, ο βράχος, το κτίσμα, ο ουρανός, ο ήλιος, όλα να μετουσιωθούν, να γίνουν στοιχεία μιας σύνθεσης στην ύλη και μέσα απ' αυτή να ακτινοβολήσουν την ενότητά τους, να υποβάλλουν συμπυκνωμένα την παρουσία τους. Σε ορισμένα έργα συνυπάρχουν, ο βαρύς, σκοτεινός όγκος των εγκάτων και ψηλά μια φωτεινή επιφάνεια αποπειράται να υλοποιήσει το φως.

Για μια ακόμη φορά, ξανασυναντάμε εδώ, την αντιθετική και συμπληρωματική κίνηση στοιχείων που προσδιορίζουν την διαδρομή της μέχρι σήμερα. Περάσματα από έργα με έντονες και τις τρεις διαστάσεις σε έργα με έντονες τις δυο διαστάσεις, από τη βαρεία ύλη, στην ατμοσφαιρική ή και τους

"Παλαιστήνιοι" 1978 υαλοποιημένες μάζες ύψος 0.25

συνδυασμούς τους. Αυτό εκδηλώνεται, είτε στο υλικό πεδίο (φέροντες σχεδιασμοί), είτε στο πεδίο της αίσθησης όπου οι φέροντες και οι φερόμενοι σχεδιασμοί λειτουργούν, τις περισσότερες φορές αντιθετικά. Στον κύκλο των «Νησιών», ενώ υπάρχει έντονη ογκηρότητα, οι φερόμενοι σχεδιασμοί ή οι έχοντες θέση φερόμενου εξουδετερώνουν τον όγκο και στα «Διάφωτα» ο υλικός φορέας εκτείνεται στις δυο διαστάσεις, με λεπτά στοιχεία αναγλύφου ή χαράξεων αλλά η ατμοσφαιρικότητα του χρώματος και το φως που διαπερνά την ύλη αποδίδει μια αίσθηση όγκου-χώρου, πολύ μεγαλύτερη απ' τον πραγματικό.

«Διάφωτα»: Η διαφάνεια του υλικού την απασχολεί από παλιά. Ακόμα και τότε που δεν μετέχει φανερά στο τελικό αποτέλεσμα, που υπάρχει απλά και μόνο σαν δυνατότητα του υλικού. Θυμάμαι, πόσες και πόσες φορές, βγάζοντας τα «πράγματα» από το καμίνι δεν τα πλησίαζε κοντά στο σκληρό φως της λάμπας για να δει αν φέγγιζε το υλικό, ενώ ήξερε πως αυτό το φέγγος ίσως να μην το ανακάλυπτε ποτέ κανείς. Κι ακόμα, μια σειρά έργων που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ γιατί τα νίκησε η φωτιά, δομές από τεμνόμενα επίπεδα και διόδους που θα επέτρεπαν την έξοδο σε φωτεινές δέσμες.

Τα τελευταία χρόνια απλώνει μικρές ή μεγάλες εκτάσεις λεπτής κεραμικής ύλης και με προσεκτικούς χειρισμούς πραγματοποιεί πλαστικές και ζωγραφικές παρεμβάσεις. Ανθρώπινες μορφές και ατμοσφαιρικά περιβάλλοντα θα γίνουν το σώμα ενός πλασμού που συνεχώς μεταβάλλεται από την επίδραση διαφορετικών, κάθε φορά, φωτιστικών συνθηκών. Η διαφάνεια

"Νησιά" 1982 ύψος 0.35-ύψος 0.22
πορσελάνες και έγχρωμες υαλοποιημένες μάζες.

του υλικού γίνεται κεντρικό μορφοπλαστικό στοιχείο και η αξιοποίησή της αποτελεί έναν, πραγματικά, τεχνικό άθλο. Το φως που διαπερνάει την ύλη και ανάλογα με το πάχος της δημιουργεί χλωμές ατμόσφαιρες και έντονες λαμπερές γραμμές... το χρώμα που διαχέεται και δεν μένει στην επιφάνεια σαν μια πρόσθετη «σάρκα», που δημιουργεί ατμόσφαιρες ζωγραφισμένου φωτός... το φως που έρχεται απ' έξω και αποκαλύπτει τη φόρμα, τον φέροντα σχεδιασμό ρηχού αναγλύφου και εσώγλυφου με τις σκληρές ή μαλακές σκιές. Τρεις λειτουργικές χρήσεις του φωτός που αντιτιθέμενες συνθέτουν πρωτότυπα αρμονικά σύνολα.

Το γεγονός ότι τα «Διάφωτα» αποκαλύπτονται με την επίδραση ισχυρού φωτός τα καθιστά υλικούς φορείς που, κάτω από ειδικές συνθήκες, συμμετέχουν ή παράγουν νέα φαινόμενα και μορφές. Το απεριόριστο της ποικιλίας, αλλά και το ανεπανάληπτο ή στιγμιαίο των νέων μορφών, γεννά την ανάγκη καταγραφής και με κάποιο τρόπο διατήρησής τους. Είναι η ανάγκη που θα την οδηγήσει αποφασιστικά στο χώρο της φωτογραφικής τέχνης. Για μια ακόμα φορά ύλη και φως θα σταθούν στο επίκεντρο της καλλιτεχνικής της δραστηριότητας κάτω από νέους όρους και τεχνικές.

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της αναφοράς, θα ήθελα να διευκρινίσω ότι ο όρος «φάση-σταθμός» δεν υποδηλώνει απόλυτη, γραμμική διαδοχή μέσα στο χρόνο. Υπάρχουν επικαλύψεις και αλληλοτεννόμενες δράσεις με ανάλογη δημιουργία έργων. Ο χώρος δεν επιτρέπει μίαν αναλυτικότερη και εκτενή προσέγγιση. Ένα όμως είναι βέβαιο. Η Μαίρη Χατζηνικολή, απλά και αθόρυβα, δημιουργώντας στάσεις, αντιμετωπίσεις και καλλιτεχνικό έργο, άνοιξε νέους δρόμους που επέδρασαν διαμορφωτικά στην εξέλιξη της κεραμικής τέχνης στην Ελλάδα και πρέπει να της αναγνωρισθεί.

“Ζευγάρι” 1992 συμπαγής πορσελάνη μήκος 0.40

“Φιγούρα” 1985 συμπαγής διάφανη πορσελάνη μήκος 0.35

“Φιγούρα” 1987 γκρες 0.75

“Φιγούρα” 1987 γκρες 0.70

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ της ΜΑΙΡΗΣ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

ΜΑΡΙΑ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΗ

Γεννήθηκα στην Αθήνα το 1928. Σπούδασα ζωγραφική στο εργαστήρι του Πάνου Σαραφianού και στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας. Πήρα δίπλωμα το 1953 και με υποτροφία του ΙΚΥ συνέχισα τις σπουδές μου στην Accademia di Belle Arti της Ρώμης, με αντικείμενο την τοιχογραφία, διακοσμητική εσωτερικού χώρου, ζωγραφική και χαρακτική από το 1956 έως 1958. Πήρα το δίπλωμα της Accademia το 1958. Παράλληλα στην Ιταλία, το χρονικό διάστημα 1956-1959, γνώρισα και σπούδασα την κεραμική που σχεδόν μονοπώλησε την καλλιτεχνική δραστηριότητά μου μέχρι σήμερα.

Σπούδασα την κεραμική όχι σαν εφαρμοσμένη τέχνη, όπως η εδώ κουλτούρα την εννοούσε, αλλά ως ένα ουσιαστικό δημιουργικό-εκφραστικό μέσο με τεράστιες τεχνικές δυνατότητες. Ακριβώς αυτές οι δυνατότητες κάλυψαν μια έμφυτη ανάγκη μου για αναζήτηση και δημιουργία υφής και ύλης, που τη θεωρούσα προϋπόθεση για την παγίωση μιας μορφής και τη μορφοποίηση μιας έννοιας. Από τότε που το συνειδητοποίησα, ζω κάνοντας κεραμική.

Στη δουλειά μου δεν έχω ούτε παραδοσιακά, ούτε σύγχρονα μορφικά πρότυπα. Κινούμαι σε χώρους περισσότερο ή λιγότερο αφαιρετικούς, ανάλογα με τις φάσεις που περνάμε τα μόνιμα ενδιαφέροντά μου. Η επιδίωξη που περισσότερο χαρακτηρίζει τη δουλειά μου των τελευταίων χρόνων είναι η αναζήτηση του φωτός. Φως που διασχίζει το σκοτάδι, που διαπερνά και καταυγάζει τις συμπαγείς μάζες που παρεμβάλλονται.

Είναι φως-ελπίδα; φως-μήνυμα; Το ανιχνεύω δουλεύοντας.

Από το 1959 εργάζομαι στην Αθήνα. Οι τομείς της επαγγελματικής μου απασχόλησης είναι:

- α) προσωπική καλλιτεχνική έρευνα και έκφραση,
- β) καλλιτεχνική εκπαίδευση
- γ) πολλαπλά, μέρους της κεραμικής δουλειάς-μου.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1960: Πανελλήνια Έκθεση, Ζάππειο, Αθήνα (εξέθεσα ζωγραφική και κεραμική).

Στις υπόλοιπες εκθέσεις εκθέτω μόνο κεραμική.

1962: Διεθνής Έκθεση Κεραμικής Πράγας (ελληνική εκπροσώπηση). Αργυρό Μετάλλιο.

1963: Πανελλήνια Έκθεση, Ζάππειο, Αθήνα.

1964: Πανελλήνια Έκθεση, Καλλιτεχνικής Κεραμικής, Μαρούσι. Β' Βραβείο.

1965: Διεθνής Έκθεση, Κεραμικής Γενεύης (ελληνική εκπροσώπηση).

1971: Διεθνής Έκθεση, Κεραμικής Λονδίνου (ελληνική εκπροσώπηση).

1972: Διεθνής Εφαρμοσμένων Τεχνών, Μόναχο. Χρυσό Βραβείο.

1972: Διεθνής Έκθεση, Κεραμικής Vallorix, Γαλλία. Τιμητική διάκριση.

1972: Πανελλήνια Έκθεση Καλλιτεχνικής Κεραμικής, Μαρούσι. Γ' Βραβείο.

1972: Διεθνής Έκθεση Κεραμικής, Τελ-Αβίβ.

1973: Πανελλήνια Έκθεση, Ζάππειο, Αθήνα.

1975: Πανελλήνια Έκθεση, Ζάππειο, Αθήνα.

1987: Πανελλήνια Έκθεση, Ο.Λ.Π., Πειραιάς.

1992: Πανελλήνια Καλλιτεχνική Έκθεση Κεραμικής, Μαρούσι. Α' Βραβείο.

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΜΑΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

1961: Γκαλερί Νέες Μορφές, Αθήνα. Ατομική Έκθεση.

Έχω επίσης λάβει μέρος:

α) σε πολλές εκθέσεις στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος, του οποίου είμαι μέλος,

β) σε πανευβοϊκές καλλιτεχνικές εκθέσεις,

γ) σε συλλογικές εκθέσεις κεραμιστών στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων.

ΑΛΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

α) Συμμετείχα στη διοργάνωση και συμμετείχα με εισηγήσεις σε πολλά συνέδρια καλλιτεχνικής παιδείας και τέχνης.

β) Έχω διατελέσει μέλος κριτικών επιτροπών σε πανελλήνιες εκθέσεις.

γ) Έχω πάρει με τη συμπλήρωση των εξήντα πέντε χρόνων τιμητική σύνταξη, που απονέμεται από το Υπουργείο Πολιτισμού στους καλλιτέχνες που έχουν προσφέρει εξαιρετικές υπηρεσίες στον Πολιτισμό.

Μη έχοντας, παρ' όλη τη δραστηριότητά μου ατομικές εκθέσεις σε γκαλερί (μη έχοντας αναπτύξει σχέση με τα εμπορικά κυκλώματα δηλαδή), δεν έχω και τα ανάλογα κριτικά σημειώματα, εκτός από εκείνα που αναλογούν στη μοναδική ατομική μου του 1961 από τον Άγγελο Προκοπίου, τον Άγγελο Δόξα, τον Μάρινο Καλλιγά και άλλους.

Για το λόγο αυτό, ζήτησα από συνάδελφο καλλιτέχνη, που εκτιμώ τις γνώσεις και την κρίση του στα καλλιτεχνικά θέματα, να παρουσιάσει το έργο μου.